O incursiune în patrimoniul arheologic al comunei Gura Râului, județul Sibiu (I)

Cristian Ioan POPA & Cristinel PLANTOS

Universitatea „1 Decembrie 1918" din Alba Iulia
1 Decembrie 1918 University of Alba Iulia
E-mail: cristian.popa@uab.ro; cristinel.plantos@uab.ro

An Incursion into The Archaeological Heritage of Gura Râului, Sibiu County (I)

Abstract: The knowledge of the archaeological heritage of the Gura Râului commune is tributary to actual stage, suggestive by the inclusion of a single site on the RAN and LMI lists. The initiation of some field research in 2019, occasioned by the preparation of the PUG of the locality, led to the discovery of new sites (Gura Râului-Sub Teiș), but also the precise location of other already known sites (Crucea lui Ivoniș). The materials found allowed the identification of an unknown site belonging to the Wietenberg culture (Sub Teiș), but also the specification of the stages of habitation (Petreşti culture?, Coţofeni culture, Early Bronze Age, Wietenberg culture, Late Bronze Age) from the Crucea lui Ivoniș site. The work includes two parts, the present one dedicated to archaeological discoveries and the second part, which will deal with churches, but also other technical objectives from the Modern Era.
Keywords:

Citation suggestion: Popa, Cristian Ioan and Cristinel Plantos . "O incursiune în patrimoniul arheologic al comunei Gura Râului, județul Sibiu (I)." *Transilvania*, no. 9 (2023): 86-96.
https://doi.org/10.51391/trva.2023.09.10.

Introducere

Comuna Gura Râului (Guraró, Auendorf, Gurarou), situată nu departe de Sibiu, se desfăşoară la poalele nordice ale Munţilor Cindrelului, într-o zonă de deal şi munte, cu un hotar alungit ce cuprinde şi o zonă de câmpie. Vatra actuală a satului ocupă, la peste 500 m altitudine, partea aflată la ieşirea din munţi a râului Cibin (de unde şi denumirea de „gura râului")[1] (fig. 1), fiind străjuită de înălţimi ce se ridică repede la peste 1.000 m. În aval, se deschide o zonă mai propice locuirii umane, însă nu întinsă ca suprafaţă. Evident că această poziţionare geografică şi-a pus amprenta şi asupra locuirilor umane atestate aici de-a lungul timpului şi explică tocmai puţinătatea acestor dovezi, ce fac obiectul acestui articol.

În demersul nostru pornim de la o realitate evidentă: singurul sit introdus în momentul de faţă în *Repertoriul Arheologic Naţional* este biserica „Cuvioasa Paraschiva". În aceste condiţii, pentru a putea realiza o hartă arheologică reală a acestei localităţi de la poalele munţilor a fost necesară o evaluare de teren, coroborată cu completarea unor date prezente deja în literatura de specialitate. Anticipând rezultatele acestei cercetări, s-a dovedit că periegheza a fost esenţială atât în identificarea de noi puncte de interes arheologic, cât şi în corectarea unor informaţii prezentate în mod eronat în diverse publicaţii. Studiul grupează, în această primă parte, informațiile de interes arheologic și vizează, în chip expres, publicarea de noi descoperiri și corecții aduse unor informații deja cunoscute. În partea a doua vom trata problematica singurului monument clasat (*Biserica Cuvioasa Paraschiva*), dar și a altor obiective (religioase, tehnice) care ar necesita și ele o protecție adecvată.

Fig. 1. Localitatea Gura Râului (după Google Earth)

Situri arheologice

Dacă facem abstracție de situația *Bisericii Cuvioasa Paraschiva*, inclusă și RAN, situația siturilor arheologice din comuna Gura Râului se circumscrie unei singure semnalări în literatura de specialitate, confuză și ea până la un punct. Lămuriri suplimentare s-au obținut în urma cercetărilor de teren din cursul anului 2019[5], ce au prilejuit și noi descoperiri, inedite.

1. Gura Râului-*Crucea lui Ivoniș*

În anul 1999 era semnalată în literatura de specialitate o descoperire rezultată în urma unei periegheze, localizată la Poplaca-*Lângă Drum*[6]. Autorii prezentau așezarea ca fiind situată pe o terasă joasă, cu înclinație spre *Valea Lupului* şi semnalau prezenţa unor materiale ceramice atribuite eneoliticului, respectiv perioadei de trecere spre epoca bronzului[7] (fig. 3). De curând, însă, a fost adusă o corecţie privitoare la localizarea administrativă a sitului arheologic, datorată lui Claudiu Munteanu, care a repertoriat descoperirile în teritoriul comunei Gura Râului[8]. Acelaşi autor făcea precizarea că un alt sit, găsit la Poplaca (la cca. 1,6 km de sat, spre Orlat), nu ar trebui confundat cu cel semnalat în anul 1999[9].

Coordonatele relative prezentate localizau așezarea „transferată" de la Poplaca la Gura Râului ca fiind „pe partea stângă a drumului de ţară ce leagă localităţile Orlat şi Poplaca, pe o terasă joasă, cu o uşoară înclinaţie spre pârâul Lupului"[10], respectiv „pe marginea din stânga a drumului Orlat – Poplaca, aproximativ la jumătatea distanţei dintre acestea, pe panta înclinată către pârâul Lupului"[11]. Fără nicio raportare (stânga, dreapta) la *Valea Lupului*, în mod evident că o hartă ar fi lămurit multe dintre necunoscute, şi ar fi uşurat cu mult localizarea aşezării. Situaţia fiind confuză s-a impus o cercetare atentă de suprafaţă pe zona hotarului comunei Gura Râului, în perimetrul *Văii Lupului*[12], realizată în două rânduri. Aceste verificări ne permit câteva observaţii suplimentare şi necesare, privitoare atât la localizare, cât şi la etapele de locuire ale sitului, reidentificat cu acest prilej.

O primă corecţie trebuie făcută în privinţa numelui locului. Nu există nici un toponim *Lângă Drum*, marea întindere cu aspect de câmpie ce se desfăşoară între Gura Râului şi Cristian numindu-se *Câmpul cel Mare*[13]. Alte toponime au luat naştere după numele unor ctitori de cruci ridicate de-a lungul drumului principal, precum şi din numele drumurilor de ţară („căi") ce traversează câmpul perpendicular pe şoseaua Orlat-Poplaca. Situl arheologic se află cam la jumătatea distanţei dintre valea secată a Mărăjdiei (aflată spre vest la cca. 500 m) şi *Valea Lupului* (pârâu ce curge spre est, la cca. 400 m), localnicii numind locul *Crucea lui Ivoniş*. Locul se găseşte pe un teren uşor mai înalt faţă de câmpul care coboară cu pantă lină spre *Valea Lupului*, respectiv la o răscruce de drumuri: pe de o parte şoseaua Orlat-Poplaca, pe de altă parte un drum de ţară ce traversează câmpul pe direcţia SV-NE, numită *Calea lui Ivoniş* (fig. 2). O a doua corecţie vizează suprafaţa sitului, care ocupă nu doar terenul aflat la stânga drumului Orlat - Poplaca, ci şi o porţiune, mai mică e drept, aflată pe partea opusă, la dreapta şoselei amintite. Materiale ceramice au fost găsite, de asemenea, şi la stânga drumului ce duce spre localitatea Cristian. Prin urmare, perimetrul sitului este simţitor mai mare, şi are un diametru de aproximativ 100 m.

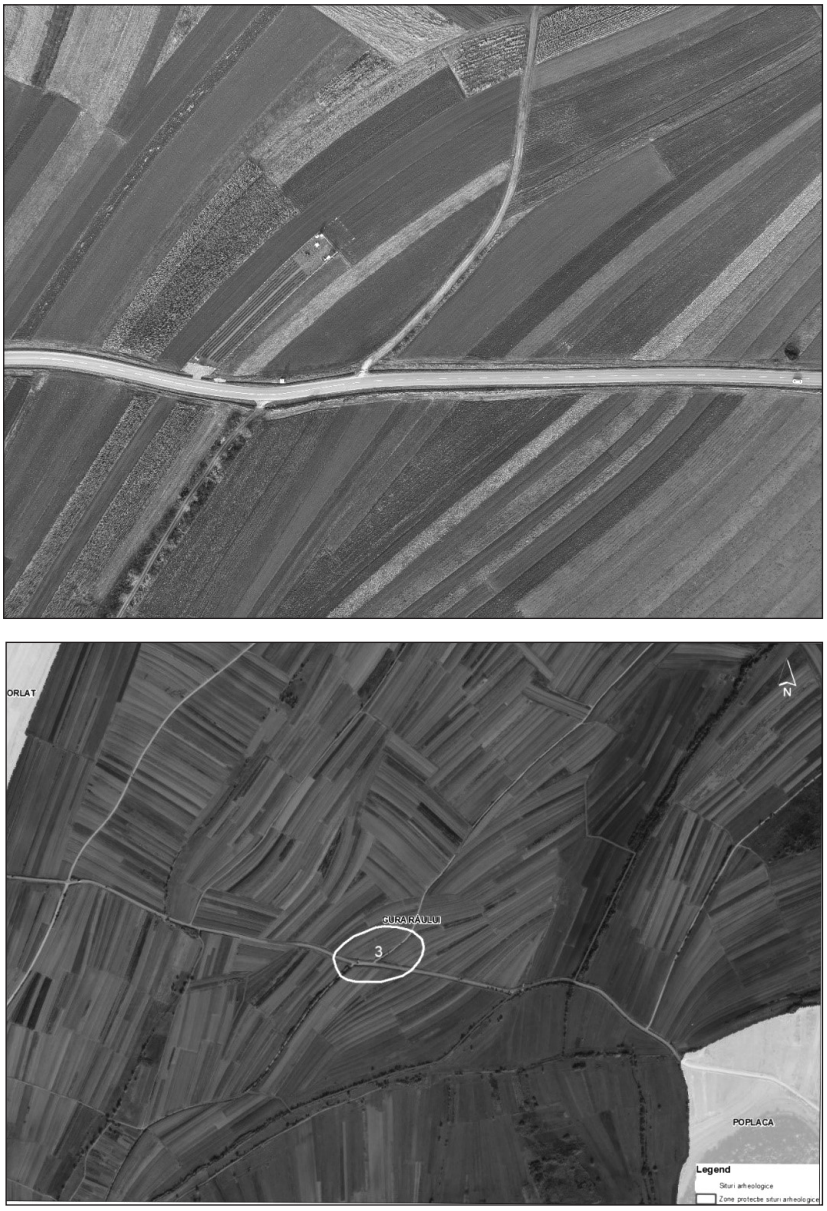

Fig. 2. Localizarea, delimitarea şi zona de protecţie a sitului arheologic de la Gura Râului-*Crucea lui Ivoniş*

Materialele arheologice recuperate şi din noile cercetări sunt destul de numeroase (fig. 4-6). Însă, de la bun început, remarcăm suprafaţa foarte corodată a resturilor ceramice, fapt ce credem că se leagă de solul acid al sitului în care s-au păstrat. Foarte multe au slipul căzut şi suprafaţa aspră, chiar şi în cazul unor fragmente care, evident, aparţineau unei categorii fine. Acest amănunt a constituit un real incovenient chiar în încercarea de evaluare cronologico-culturală a descoperirilor. Totuşi, în funcţie de tehnică, pastă, forme, decor (acesta foarte rar prezent) am putut stabili etapele de locuire identificate cu ajutorul lotului avut la dispoziţie. Există, astfel, câteva fragmente ceramice care ar putea aparţine epocii eneolitice, posibil culturii Petreşti, însă nu există nici un element tipic acestei culturi (ceramică fină, ceramică pictată), astfel încât ne păstrăm rezervele cuvenite vizavi de această încadrare[14]. A doua etapă de locuire poate fi legată de o prezenţă Coţofeni. Un mic fragment decorat în tehnica *Furchenstich* (fig. 5/7), dar şi buza unui vas, sub care s-a realizat un şir de impresiuni (fig. 5/3) aparţin acestei culturi. Interesante sunt câteva fragmente ceramice, care credem că aparţin bronzului timpuriu. Cel mai reprezentativ este fragmentul unui perete de vas, dinspre buză, care are aplicat un brâu alveolat (greşit poate fi confundat cu o „potcoavă" aplicată de tip Coţofeni), ce forma probabil cu motiv din combinaţie de brâie (fig. 5/2), asemănător unor descoperiri cunoscute în situl de la Livezile-*Baia* sau Cetea-*La Pietri*, aflat în zona Munţilor Apuseni, dar cu o serie de paralele şi în situri sud-carpatice ori sud-dunărene[15]. Alte fragmente,

respectiv o buză îngroşată (fig. 5/1) şi un fragment cu decor striat superficial (fig. 5/5), aparţin aceleiaşi perioade timpurii a epocii bronzului. De altfel, printre materialele publicate din acelaşi sit, unele[16] credem că pot aparţine şi ele acestei perioade (fig. 3/5). După factură, o altă parte din materialul ceramic se poate încadra în bronzul mijlociu, respectiv în cultura Wietenberg, două dintre fragmentele tipice fiind buza unui vas cu două brâie alveolate oblic (fig. 5/4) şi corpul unui castron decorat cu caneluri oblice (fig. 5/6). Un alt lot, mai semnificativ, aparţine bronzului târziu şi credem că poate fi datat în perioada Bz D - Ha A. Cel mai caracteristic fragment pentru această perioadă aparţinea gâtului înalt al unei oale bitronconice, decorat cu caneluri late orizontale (fig. 5/8); de altminteri, o parte dintre materialele deja publicate, şi atribuite culturii Coţofeni[17], credem că se încadrează foarte bine tot în perioada finală a epocii bronzului din Transilvania (fig. 3/1-2).

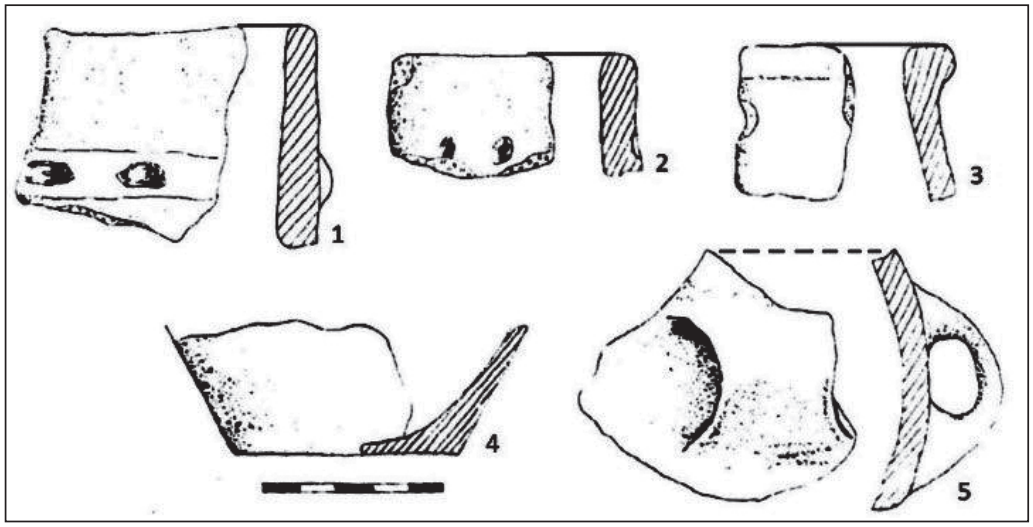

Fig. 3. Fragmente ceramice preistorice descoperite la Gura Râului-*Crucea lui Ivoniş* [publicate ca fiind de la Poplaca-*Lângă Drum*] (după Dragotă et al. 1999)

Fig. 4. Fragmente ceramice şi cuarţit din situl arheologic Gura Râului-*Crucea lui Ivoniş*

Prezenţa unor materiale de construcţie din epoca modernă (bucăţi de ţiglă, un fragment ceramic, o ţâţână din fier ce se înfigea în lemnărie) (fig. 6) puteau ajunge în perimetrul sitului în diverse condiţii. Pe lângă indicarea unei posibile construcţii din lemn ori ajungerea accidentală prin gunoiul folosit ca îngrăşământ (în care se aruncau şi resturile nefolositoare), mai avem în vedere şi inundaţiile catastrofale, ce au rupt gospodării şi cimitire din sat, ducându-le în aval, alături de ieşiri din matcă ale *Văii Mărăjdiei*, consemnate periodic în Gura Râului, în număr mare în veacul al XIX-lea[18].

Pentru o mai bună delimitare a locuirilor a fost verificat şi terenul aflat în continuarea sitului, spre *Valea Lupului*, pe o distanţă de peste un km, pe direcţia nord-est, precum şi ambele maluri ale apei. În mod izolat s-au găsit următoarele materiale de interes arheologic: la cca. 600 m N-E de sit, la stânga *Căii Hălăngii* au fost găsite materiale de construcţie moderne; la stânga *Văii Lupului*, între aceasta şi *Calea Hălăngii*, la cca. 300 m de drumul Orlat – Poplaca, s-a găsit un mic fragment preistoric, atipic; pe partea dreaptă a *Văii Lupului*, în câmpul aflat la stânga şoselei Gura Râului-Poplaca şi *Calea Plochişului* s-a găsit un fragment ceramic de culoare cenuşie, lucrat la roată (de epocă romană?) (fig. 5/11) şi o aşchie din silex (fig. 12/1). Prezenţa artefactelor în aceste puncte nu poate susţine indubitabil existenţa unor situri, ele putând ajunge acolo în conjucturi încă greu de explicat, dar bănuite de noi a avea legătură cu desele viituri ale apelor, mai cu seamă după topirea zăpezilor de pe versanţii aflaţi în amonte.

Cercetarea altor terenuri învecinate, atât la nord, cât şi la sud de şoseaua Orlat-Poplaca (pe *Valea Mărăjdiei*, de-a lungul *Căii lu' Podu' lu' Voic*, în *Plochiş*[19]) nu s-a soldat cu alte rezultate, în afara câtorva materiale de construcţie modernă (similare celor din situl de mai sus) găsite la *Crucea Hălăngii*, pe malul stâng al *Văii Lupului*.

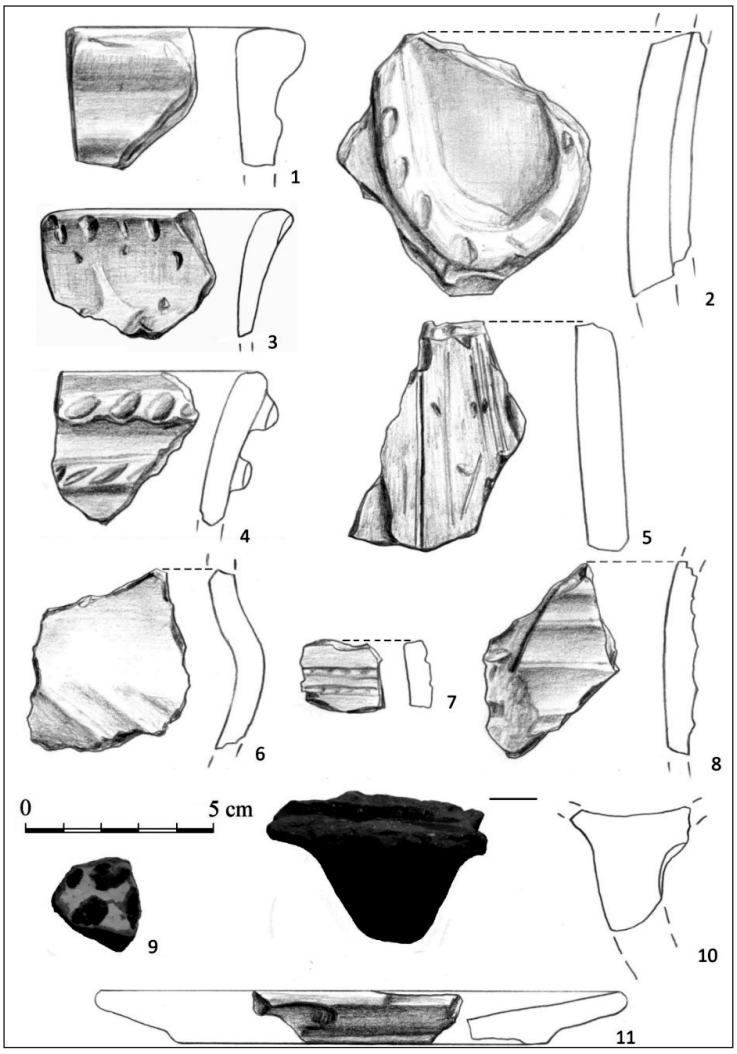

Fig. 5. Fragmente ceramice descoperite în situl de la Gura Râului- *Crucea lui Ivoniş*: cultura Coţofeni (3, 7), bronzul timpuriu (1-2, 5), cultura Wietenberg (4, 6), bronz târziu, Bz. D-Ha A (8), epoca romană (?) (11), epoca modernă (9-10)

Fig. 6. Ţâţână (?) din fier (1), ţigle (2-3) şi fragment ceramic (4) din epoca modernă găsite în situl arheologic Gura Râului-*Crucea lui Ivoniş*

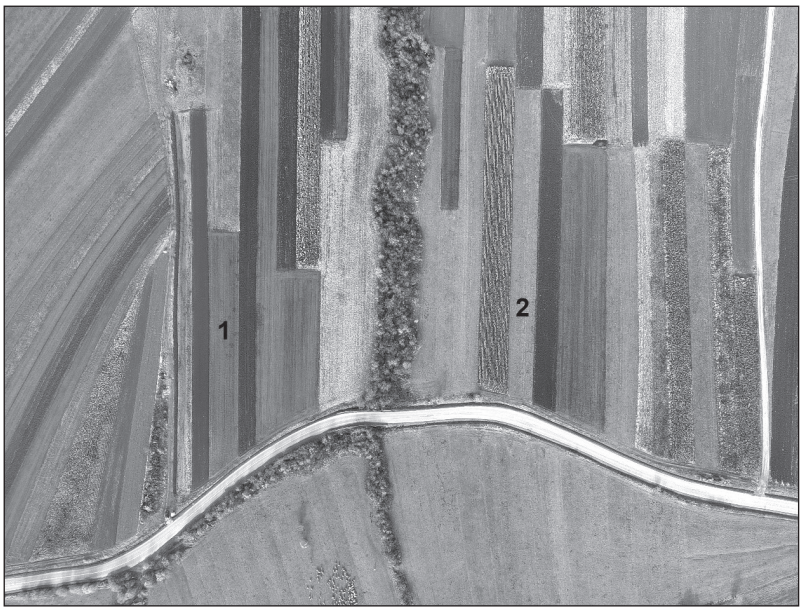

Fig. 7. Gura Râului. Imagini cu câmpul aflat între *Calea lui Ivoniş* şi Valea Lupului (1) şi parcela de la dreapta Văii Lupului (*Calea Plochişului)*, la nord de şoseaua Orlat - Poplaca (2)

2. Gura Râului-*Sub Teiş*

În cursul unei cercetări de teren efectuată în acest loc în anul 2019 a fost identificată o aşezare preistorică. Locul se află situat pe o terasă înaltă, un „podei" ce face trecerea între pantele nordice, împădurite, ale înălţimii *Măgureaua* şi zona joasă din *Câmpul cel Mare*, traversat de văile *Mărăjdiei* şi *Lupului*. Platoul *Sub Teiş* se lăţeşte treptat, de la vest spre est, între doi afluenţi de dreapta ai *Văii Lupului*. Zona cu potenţial arheologic se găseşte la sud de drumul de ţară care traversează în două platoul (numit şi *Curmătură*), spre zona împădurită, terenurile arabile având lăţimea cuprinsă între 50-70 m la vest şi cca. 300 m la est. Prin mijlocul său se observă albia unui mic pârâiaş, cu vegetaţie specifică, astfel încât putem spune că locuirea de aici ar fi putut fi în relaţie şi cu această sursă de apă (fig. 8-9).

S-au verificat două parcele arate, aflate la o distanţă între ele de cca. 120-130 m. Cele mai numeroase materiale au fost recuperate din parcela răsăriteană. Acestea constau din fragmente ceramice preistorice, degresate cu pietricele şi cuarţit (fig. 10). Patru dintre acestea prezintă forme sau elemente de decor specifice culturii Wietenberg, respectiv un decor format din caneluri fine oblice dispuse pe umărul unei căni (fig. 11/2), o bandă incizată în reţea (fig. 11/3) şi un brâu alveolat dispus sub buza crestată a unui vas borcan (fig. 11/4). Materialul ceramic descoperit în lotul arat aflat spe vest este mult mai redus numeric, dar prezintă aceleaşi caracteristici, dar fără a avea elemente de decor. În arătură se puteau observa şi mici resturi de utilaj litic cioplit şi materie primă, formate exclusiv din cuarţit. Acest fapt ne sugerează că ne aflăm spre o posibilă limită a locuirii.

Caracteristicile materialului ceramic indică existenţa unei locuiri preistorice, încă necunoscute, din epoca bronzului, aparţinând culturii Wietenberg, probabil din faza a II-a.

Fig. 8. Situl arheologic de la Gura Râului-*Sub Teiș*, cu marcarea arealului în care au fost descoperite materiale arheologice (aerofotografie 2023)

Fig. 9. Situl arheologic de la Gura Râului-*Sub Teiș*

Fig. 10. Gura Râului-*Sub Teiș*. Materiale arheologice din situl Wietenberg (foto)

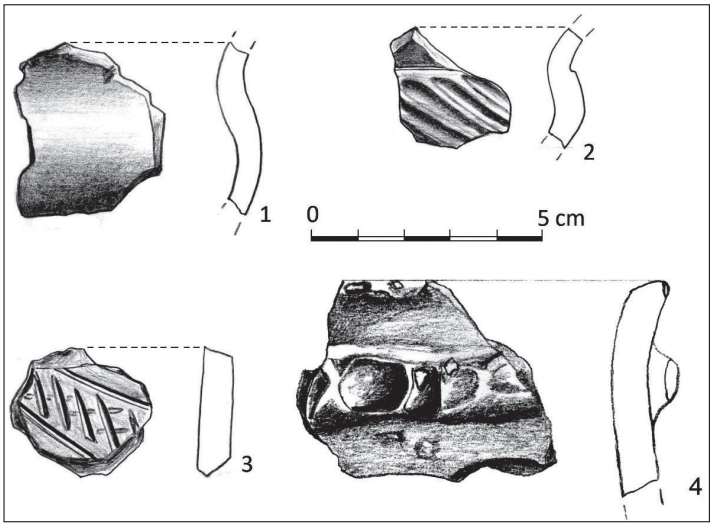

Fig. 11. Gura Râului-*Sub Teiş*. Materiale arheologice din situl Wietenberg (desene)

La vest de situl Wietenberg, sub buza platoului, pe panta ce coboară spre o mică terasă intermediară către luncă, a fost descoperită o piesă litică cioplită, din opal de culoare galbenă, cu o parte a cortexului păstrat (fig. 12/2). Alte materiale nu s-au găsit şi este posibil ca piesa să provină din scurgerile de pe terasa locuită.

Fig. 12. Piese litice din silex găsite la Gura Râului-*Calea Plochişului* (1) şi Gura Râului-*Sub Teiş* (2)

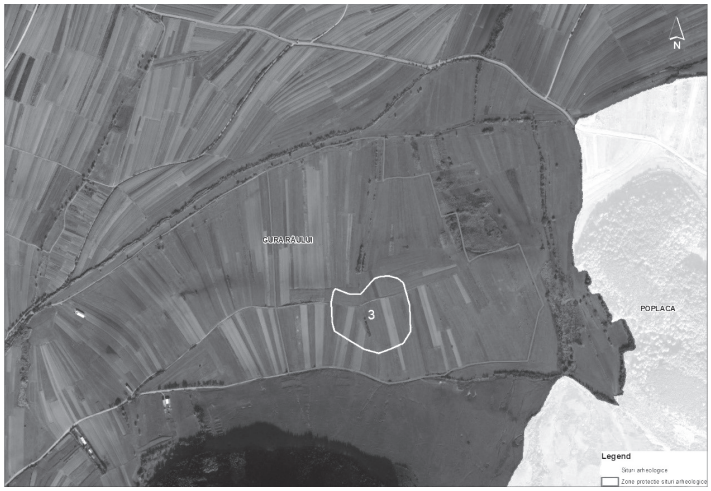

Fig. 13. Localizarea, delimitarea şi zona de protecţie a sitului arheologic de la Gura Râului-*Sub Teiş*

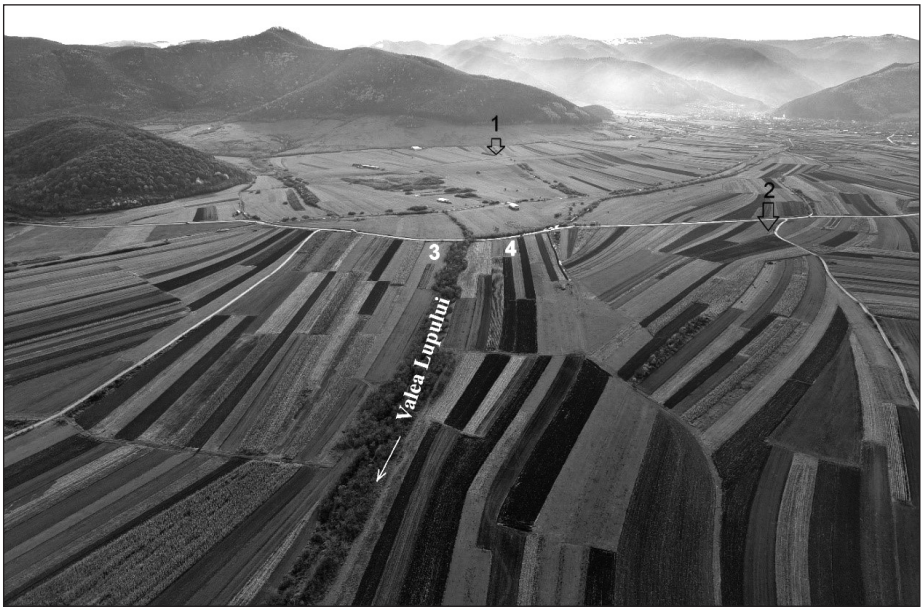

Fig. 14. Aerofotografie cu hotarul nordic al localităţii Gura Râului, cu indicarea siturilor arheologice (1 – *Sub Teiș*; 2 – *Crucea lui Ivoniș*) şi a descoperirilor izolate (3 – *Calea Plochișului*; 4 – *Calea Hălângii*)

Descoperiri arheologice greşit localizate la Gura Râului

De-a lungul timpului, o serie de descoperiri numismatice și arheologice din zona montană învecinată au fost reperate în mod greșit ca fiind găsite în hotarul comunei Gura Râului. Pentru a nu fi în continuare repertoriate eronat le amintim aici.

Prima dintre descoperiri s-a realizat în anul 1974, când se descoperea în locul numit *Izvoru Sadului*, un tezaur monetar format din monede thasiene, din care s-au mai recuperat doar 7 piese, intrate iniţial în literatura de specialitate ca fiind găsite la Gura Râului[20]. Însă, aşa cum a demonstrat-o Silviu Purece, piesele monetare au fost găsite în hotarul comunei Râu Sadului[21].

Un alt lot de artefacte, format din 6 inele de buclă din aur, atribuite culturii Wietenberg, au fost găsite cu detectorul de metale în urmă cu câţiva ani. Conform informaţiilor publicate de Claudiu Munteanu, în anul 2018, acestea s-ar fi găsit în zona montană a comunei Gura Râului, „la 10 kilometri vest, în zona cotelor 1220-1400, între valea Orlatului şi Râul Mic”[22]. Problema este însă că, acelaşi autor, în anul 2016, informa despre aceleaşi piese, alături de care aducea în atenţie şi descoperiri de monede imperiale romane şi una medievală, fibule şi un inel cu gemă romane, inele sigilare romane şi medievale, loturi impresionante de cuţite, piese de harnaşament ş.a., ca fiind găsite în hotarul comunei Orlat[23]. Prin urmare, avem două puncte diferite (Orlat şi Gura Râului) pentru aceleaşi descoperiri. Localizarea făcută de autorii descoperirii pe o hartă păstrată la Direcţia Județeană pentru Cultură Sibiu[24], închide discuţia, cel puţin în acest moment, întrucât zona montană vizată se găseşte în hotarul administrativ al comunei Orlat. Astfel, informaţia publicată în anul 2018 trebuie corectată.

Concluzii

În urma cercetărilor de teren desfăşurate în cursul anului 2019 şi reluate pentru verificare în anul 2023, acum poate fi schiţată o discuţie mai aplicată asupra zonelor locuite, cu descoperiri arheologice, aflate în hotarul comunei Gura Râului. În momentul de faţă nu sunt atestate descoperiri mai vechi de epoca eneolitică. În situl arheologic de la Gura Râului-*Crucea lui Ivoniș* au fost găsite unele materiale ceramice[25] care pot aparţine culturii Petreşti, însă lotul avut la dispoziţie spuneam că este insuficient. În acelaşi sit a fost identificată, în schimb, o locuire din timpul culturii Coţofeni. Materiale similare au fost deja semnalate din acelaşi loc (cuprins greşit sub toponimul Poplaca-*Lângă Drum*)[26]. Privită în contextul zonei, apreciem că locuirea de la Gura Râului gravita în jurul importantei aşezări a comunităţilor Coţofeni de pe *Cetatea Scurtă* a Orlatului[27], de pe înălţimea ce domină dinspre apus cursul Cibinului.

Locuirea teritoriului comunei în epoca bronzului a cuprins un areal mai mare faţă de epocile anterioare. Este singura epocă de când datează două situri diferite. Unul dintre acestea se află situat în câmpul comunei, pe malul stâng al Văii Lupului, la *Crucea lui Ivoniș* (altitudine 490 m). Aici au fost descoperite unele fragmente ceramice care pot fi atribuite începuturilor epocii bronzului și bronzului mijlociu (cultura Wietenberg), altele aparțin unei perioade ulterioare, ce poate fi datată

în bronzul târziu (Bz D-Ha A). Doar culturii Wietenberg îi aparține locuirea identificată pe platoul aflat la poalele dealul *Măgureaua* (altitudine 510 m), *Sub Teiș*, aproape de hotarul cu satul Poplaca. Deocamdată, acest sit ilustrează cea mai avansată locuire spre zona deluroasă, identificată arheologic.

Fără a avea o certitudine, epocii romane i-ar putea fi atribuit un fragment ceramic de culoare cenușie (farfurie) găsit la Gura Râului-*Calea Plochișului*. Astfel, în urma evaluării potenţialului arheologic al comunei Gura Râului s-au verificat vechile informaţii publicate şi s-au întreprins cercetări de teren în vederea reperării de noi obiective de interes arheologic. A rezultat că singurul sit arheologic cunoscut, anterior greşit plasat la Poplaca-*Lângă Drum* se află, în realitate, la Gura Râului, iar locul este numit de localnici *Crucea lui Ivoniș*. Un alt sit arheologic găsit în timpul noilor cercetări este cel de la Gura Râului-*Sub Teiș*. Desigur, nu trebuie ignorat nici faptul că arealul perieghezelor a fost unul mai extins, însă, cel puţin în câmpurile comunei şi pe terasa spre Poplaca cercetările nu au furnizat alte rezultate decât cele semnalate. Materiale arheologice din alte epoci istorice nu se cunosc. Oarecum surprinde lipsa unor vestigii, mai cu seamă din epoca romană, dar și medievale. Probabil alte cercetării viitoare vor fi în măsură să releve și aceste prezențe umane, mai cu seamă că cele medievale sunt atestate istoric prin consemnarea satului în documentele medievale târzii și prin faza veche a bisericii actuale cu hramul „Cuvioasa Paraschiva". Însă, asupra acestor ultime obiective ne vom îndrepta atenția în partea a doua a studiului.

Patrimoniul arheologic, istoric şi arhitectural al comunei ni se înfăţişează azi ca unul mai bogat şi mai vechi decât se considera până nu demult. Necesitatea unor noi cercetări, mai cu seamă în zona deluroasă şi montană, care pot întregi o imagine încă parţială asupra cursului superioar al râului Cibin, este de actualitate, în contextul înţelegerii unor peisaje arheologice şi istorice din zonele înalte carpatice.

Note

1. National Archaeological Repertory.
2. List of Historical Monuments.
3. General urban plan.
4. Ioachim Muntean, *Monografia economico-culturală a comunei Gurarîului* (Sibiu: Tiparul Institutului Tipografic, 1896), 2; Dumitru I. Arsenie, *Gura Rîului. Sat din Mărginime* (Sibiu: Editura Universităţii Lucian Blaga, 2000), 18; *Civilizația apei în Gura Rîului: micromonografie pentru încurajarea turismului* (Sibiu: Casa de Presă şi Editură Tribuna, 2015), 5. Localnicii numesc Cibinul cu numele de *Râul Mare*.
5. La unele cercetări au participat şi colegii George Tomegea şi Daniel V. Sana.
6. Situl este localizat la Poplaca şi în *Repertoriul Arheologic Naţional*, cu codul 143511.03.
7. Aurel Dragotă, Cristian Roman, Marian Ţiplic, „Descoperiri arheologice în judeţele Sibiu, Alba şi Hunedoara", *Apulum* XXXVI (1999): 84, pl. VII/12-16.
8. Claudiu I. Munteanu, *Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Sibiu* (Sibiu: Editura Armanis, 2018), 34.
9. Claudiu I. Munteanu, „Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Sibiu (II)", *Acta Terrae Fogarasiensis* V (2016): 132.
10. Dragotă, Roman, Ţiplic, „Descoperiri", 84.
11. Munteanu, *Contribuţii*, 34.
12. Pe harta din prima ridicare topografică militară iosefină (1769-1773) pârâul purta numele de *Valea Poplăcii (Vale Poplecsi)*, aşadar atunci aparţinea hotarului satului Poplaca.
13. Muntean, *Monografia*, 18.
14. Materiale similar încadrate în eneolitic au fost publicate la Dragotă, Roman, Ţiplic, „Descoperiri", 84, pl. VII/, 15-16.
15. Horia Ciugudean, *Epoca timpurie a bronzului în centrul şi sud-vestul Transilvaniei* (Bucureşti, 1996), 88, fig. 6/7-8, 12; 15/6, 9; 22/9.
16. Vezi Dragotă, Roman, Ţiplic, „Descoperiri".
17. Dragotă, Roman, Ţiplic, „Descoperiri", 84, pl. VII/12-14.
18. Muntean, *Monografia*, 43-44; vezi şi Arsenie, *Gura Rîului*, 26.
19. Informaţiile privitoare la toponimie le datorăm localnicului Ilie Conţiu din Gura Râului.
20. Prima lor semnalare are loc în presa centrală (ziarele *Scânteia* şi *România Liberă*), în anul 1974. Informaţiile acestea sunt citate şi de Bucur Mitrea, „Découvertes de monnaies antiques et byzantines en Roumanie (XVII)", *Dacia*, n.s. XIX (1975): 318-325, 319, în prima informare apărută în mediul ştiinţific de specialitate. Vezi şi Arsenie, *Gura Rîului*, p. 11; Constantin Preda, *Istoria monedei în Dacia preromană* (Bucureşti: Enciclopedică, 1998), 256; Tiberius D. Părpăuţă, *Moneda în Dacia preromană (secolele IV a.Chr. – I p.Chr.)* (Iaşi: Trinitas, 2006), 201, nr. 226 (autorul datează greşit descoperirea în anul 1976).
21. Silviu Purece, „Tezaurul de tetradrahme thasiene descoperit la « Izvoru Sadului », com. Râu Sadului, judeţul Sibiu", în *Monedă*

şi comerţ în sud-estul Europei, vol. III (Sibiu: Muzeul Naţional Brukenthal, 2009): 55.
22. Munteanu, *Contribuţii*, 35, cu informaţii primite de la Adrian Georgescu.
23. Munteanu, „Contribuţii", 129-132.
24. Mulţumim colegului Daniel V. Sana pentru aceste informaţii.
25. Unele materiale sunt publicate la Dragotă, Roman, Ţiplic, „Descoperiri", 84, pl. VII/15-16 („Poplaca-*Lângă Drum*"), altele provin din cercetările de teren din anul 2019.
26. Dragotă, Roman, Ţiplic, „Descoperiri", 84, pl. VII/12-14.
27. Thomas Nägler, „Cetăţile feudale de la Orlat şi continuitatea românilor în sudul Transilvaniei", *Studii şi Comunicări Sibiu* 20 (1977): 28-29, 32, 34, 40-41, pl. III-V; Cristian I. Popa, „Were there any Tells in the Coţofeni Culture Area?", în *Bulgarian e-Journal of Archaeology* 12.1 (2022), 43, fig. 12.

Bibliography

Arsenie, Dumitru I. *Gura Rîului. Sat din Mărginime*. Sibiu: Editura ULBS, 2000.

Civilizaţia apei în Gura Rîului: micromonografie pentru încurajarea turismului [Water Civilization in Gura Rîului: Micromonography to Encourage Tourism]. Sibiu: Casa de Presă şi Editură Tribuna, 2015.

Ciugudean, Horia. *Epoca timpurie a bronzului în centrul şi sud-vestul Transilvaniei* [Early Bronze Age in Central and South-Western Transylvania]. Bucharest: Institutul Român de Tracologie, 1996.

Dragotă, Aurel, Cristian Roman, and Marian Ţiplic. "Descoperiri arheologice în judeţele Sibiu, Alba şi Hunedoara" [Archeological Discoveries in Sibiu, Alba, and Hunedoara Counties]. *Apulum* XXXVI (1999): 81-97.

Mitrea, Bucur. "Découvertes de monnaies antiques et byzantines en Roumanie (XVII)." *Dacia* XIX (1975): 318-325.

Muntean, Ioachim. *Monografia economico-culturală a comunei Gurarîului* [The Economic and Cultural Monograph of Gurarîului]. Sibiu: Tiparul Institutului Tipografic, 1896.

Munteanu, Claudiu I. "Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Sibiu (II)" [Contributions to the Archeological Repertory of Sibiu County]. *Acta Terrae Fogarasiensis* V (2016): 127-138.

Munteanu, Claudiu I. *Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Sibiu* [Contributions to the Archeological Repertory of Sibiu County]. Sibiu: Editura Armanis, 2018.

Nägler, Thomas. "Cetăţile feudale de la Orlat şi continuitatea românilor în sudul Transilvaniei" [The Feudal Fortresses in Orlat and the Continuity of Southern Transylvanian Romanians]. *Studii şi Comunicări Sibiu* 20 (1977): 27-49.

Părpăuţă, Tiberius D. *Moneda în Dacia preromană (secolele IV a.Chr. – I p.Chr.)*. Iaşi: Trinitas, 2006.

Popa, Cristian I. "Were there any Tells in the Coţofeni Culture Area?." *Bulgarian e-Journal of Archaeology* 12, no. 1 (2022): 29-59.

Preda, Constantin. *Istoria monedei în Dacia preromană*. Bucharest: Editura Enciclopedică, 1998.

Purece, Silviu. "Tezaurul de tetradrahme thasiene descoperit la 'Izvoru Sadului', com. Râu Sadului, judeţul Sibiu." In *Monedă şi comerţ în sud-estul Europei*, vol. III [Coin and Commerce in Southeastern Europe]. Sibiu: Muzeul Naţional Brukenthal, 2009.